

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania U.P.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.  
o emeryturę,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 16 listopada 2021 r.,  
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 27 lutego 2020 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w P. z 1 lipca 2019 r. oraz decyzję pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z 19 listopada 2018 r. i przyznał U.P. prawo do wcześniejszej emerytury od 9 listopada 2018 r. z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku podano, iż istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. „W ocenie organu rentowego przyjęcie przez Sądy orzekające w sprawach ubezpieczeniowych stanowiska, że okresy pobierania zasiłków chorobowych przypadających po 14.11.1991 r. są okresami pracy w szczególnych warunkach, narusza art. 184 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 1,

ust. 1a i ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.). Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do emerytury w wieku 55/60 lat mają ubezpieczeni, którzy na dzień wejścia w życie ustawy legitymują się między innymi okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat mężczyzn. Uprawnienia ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach reguluje także art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowiąc, że (ust. 4) wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie których osobom wymienionym w tym przepisie przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisem dotychczasowym regulującym uprawnienia pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Rozporządzenie (§ 2 ust. 1) określa, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczenia są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, w § 3 rozporządzenia określony jest „wymagany okres zatrudnienia” na który składają się okresy zatrudnienia, okresu równorzędne i zaliczane do okresów zatrudnienia, a w § 4 ust. 3 rozporządzenia określony jest jeden z warunków do nabycia uprawnień, tj. „wymagany okres zatrudnienia w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach”. Przepisy obowiązujące od 1.01.1999 r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zasadzie były niezmienniane ponieważ do nabycia uprawnień koniecznym było spełnienie warunku stażu ogólnego czyli okresów składkowych i nieskładkowych (przed 1.01.1999 r. okresy zatrudnienia, okresy równorzędne i zaliczalne) i warunku stażu w szczególnych warunkach przez co rozumie się pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Przepisy te rozróżniają okres zatrudnienia i okres pracy w szczególnych warunkach i do tego ostatniego okresu winien być zaliczany wyłącznie ten okres, w którym pracownik

faktycznie wykonywał prace i otrzymywał za nią wynagrodzenie. Inny okres mógłby być zaliczony jeżeli przepis szczególny tak stanowi (np. art. 50 e ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Okres pobierania zasiłku chorobowego jest okresem nieskładkowym związanym z zatrudnieniem ale finansowanym z innych funduszy i do wszystkich innych uprawnień nie jest traktowany jako okres ubezpieczenia i okres składkowy. Status zasiłków chorobowych nie zmienił się w okresie obowiązywania ustawy o emeryturach i rentach z FUS a zmiana ustawy uzupełniająca art. 32 ust. 1a pkt 1 od 1.07.2004 r. o zapis, że do okresów pracy w szczególnych warunkach nie wlicza się okresów niewykonywania pracy za którą pracownik po dniu 14.11.1991 r. otrzymał wynagrodzenie chorobowe lub zasiłek chorobowy nie stanowi zmiany merytorycznej a jedynie porządkującą. Wprowadzenie tego zapisu było spowodowane orzecznictwem Sądów, które od opublikowania uchwały Sądu Najwyższego z 27 listopada 2003 r. (sygn. akt. III UZP 10/03) stosowały ją we wszystkich sprawach nie uwzględniając, że uchwała ta dotyczyła emerytury nauczycielskiej, która była skonstruowana w sposób szczególny”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Przed jego oceną rodzi się wątpliwość czy zgłoszona podstawa przedsądu ma oparcie w stanie faktycznym sprawy.

Skarga kasacyjna nie zarzuca naruszenia prawa procesowego.

Podkreśla się to, gdyż punktem odniesienia dla oceny materialnej podstawy kasacyjnej i również podstawy przedsądu jest stan faktyczny, na którym oparto zaskarżony wyrok (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.).

Chodzi o pierwotną niejasność co do okresu pracy w szczególnych warunkach. Wyrok Sądu pierwszej instancji oparto na ustaleniu okresu 14 lat i 7 miesięcy pracy w szczególnych warunkach. Zmieniło się to na etapie apelacji, w której ubezpieczona zarzuciła błąd w wyliczeniu jej pracy w szczególnych warunkach. Sąd Apelacyjny ustalił, iż rachunkowe zsumowanie okresu od 1

września 1979 r. do 31 grudnia 1998 r., z wyłączeniem urlopu bezpłatnego i urlopu wychowawczego, dało okres 15 lat, 7 miesięcy i 16 dni, a nie jak przyjął Sąd pierwszej instancji poniżej 15 lat (14 lat i 7 miesięcy). Ustalenie takiego okresu pracy w szczególnych warunkach uzasadniało uwzględnienie prawa do wcześniejszej emerytury. Sąd Apelacyjny odnotował, że organ rentowy odnosząc się do apelacji ubezpieczonej przyznał, że łączny okres pracy w szczególnych warunkach wynosi 15 lat, 7 miesięcy i 16 dni. Na tym tle w dalszej części uzasadnienia Sąd Apelacyjny wskazał na 2 dni urlopu bezpłatnego 30-31 grudnia 1991 r. oraz ogólnie na okresy pobierania zasiłku chorobowego i opiekuńczego wymienione „w zaświadczeniu z 27 listopada 2002 r. ...”, jednak bez ich skonkretyzowania w uzasadnieniu. Sąd Apelacyjny zakończył uzasadnienie stwierdzeniem o braku dopuszczalności weryfikacji stażu szczególnego posiadanego na dzień 31 grudnia 1998 r. poprzez treść art. 32 ust. 1a ustawy (o emeryturach i rentach).

Wracając do wniosku o przejęcie skargi chodzi zatem o to, że Sąd Apelacyjny z jednej strony ustalił okres pracy w szczególnych warunkach 15 lat, 7 miesięcy i 16 dni, a z drugiej strony nie ustalił liczby dni zasiłku chorobowego i opiekuńczego o którą miałyby być pomniejszony ustalony okres pracy w szczególnych warunkach (vide uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego). Nie jest to obecnie zadanie Sądu Najwyższego, nawet gdy skarżący podaje w skardze, że spełnienie warunku 15 lat pracy w szczególnych warunkach było sporne ponieważ organ rentowy prezentuje stanowisko, że okresy pobierania zasiłków chorobowych przypadające po 14 listopada 1991 r. nie są okresami pracy w szczególnych warunkach i po ich odjęciu odwołująca legitymowała się jedynie okresem 14 lat i 7 miesięcy pracy w szczególnych warunkach. W treści skargi organ rentowy nie konkretyzuje liczby dni zasiłków, która miałaby pomniejszać ustalony okres pracy w szczególnych warunkach 15 lat, 7 miesięcy i 16 dni. Wiąże zatem ustalenie Sądu Apelacyjnego dotyczące okresu ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Skarga kasacyjna nie podważa ustaleń stanu faktycznego wyroku Sądu Apelacyjnego (nie została oparta na podstawie procesowej – art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.).

W takiej sytuacji wskazana we wniosku podstawa przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest aktualna skoro Sąd ustalił wymagany okres pracy w szczególnych warunkach. Nie może być też uznana za zasadną, gdyż wykładnia Sądu Najwyższego, przyjmowana przez różne składy jest zgodna, czyli że okres zasiłku chorobowego zalicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do wcześniejszej emerytury – zob. ostatnie orzeczenia Sądu Najwyższego wyroki: z 16 stycznia 2020 r., III UK 431/18 i z 14 maja 2019 r., III UK 123/18 i postanowienie z 9 stycznia 2020 r., I UK 65/19.

W takiej sytuacji przeciwna wykładnia prezentowana przez organ rentowy nie jest wystarczająca do uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, także dlatego, że pozwany nie wskazuje przykładu choćby jednego odmiennego stanowiska w orzecznictwie, czyli rozbieżności w orzecznictwie jako przesłanki podstawy przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.

Problem sprowadza się zatem do samej wykładni prawa. Sprawa może budzić wątpliwości, jednak Sąd Najwyższy ich nie pomija, skoro stwierdził, że zwrot „wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze obowiązującym na danym stanowisku” może być rozumiany „efektywnie” - w takim wypadku wliczane będą do stażu kwalifikowanego tylko dni, w których praca była stale i w pełnym wymiarze realizowana w warunkach szczególnych, albo „stanowiskowo” - w tym ujęciu punktem wyjścia jest wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, jednak przy uwzględnieniu, że w jej świadczeniu będą występować „normalne” przerwy wynikające z zaangażowania czynnika ludzkiego (a zatem urlopy wypoczynkowe, zwolnienia lekarskie, urlopy okolicznościowe, urlopy macierzyńskie i inne). Trudno jest twierdzić, przy uwzględnieniu braku przepisu szczegółowego, że każda przerwa w wykonywaniu czynności zaliczanych do szczególnych warunków nie wlicza się do stażu kwalifikowanego (sprawa III UK 123/18).

Można dodać, że nie musi to zamykać analizy w każdej sprawie, zwłaszcza gdy zostaną zachwiane istotne proporcje między okresem pracy w szczególnych warunkach i okresem nieobecności chorobowej. Wówczas znaczenie może mieć sytuacja w konkretnej (indywidualnej) sprawie i w konsekwencji szczególna podstawa przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. (do tej podstawy skarga się nie odwołuje).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).